

ವರದಾ ನದಿಯ ಅಕ್ಕಪಕ್ಕ

(1)

ನದಿಗಳು ವೇಗವಾಗಿ ಹರಿಯಲಿ, ಇಲ್ಲವೇ ಮೆಲ್ಲಗೆ ಹರಿಯಲಿ, ವಕ್ರವಾಗಿ ಹರಿಯಲಿ, ನೆಟ್ಟಗೆ ಹರಿಯಲಿ, ಅದಕ್ಕೆ ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ಗುರಿ. ಸಮುದ್ರವನ್ನು ಸೇರುವುದು. ಕೆಲವು ನದಿಗಳು ನೂರಾರು ಕಿ.ಮೀ ದೂರದಲ್ಲಿಯೇ ಸಮುದ್ರವನ್ನು ಸೇರಬಹುದು. ಇನ್ನು ಕೆಲವು ಸಾವಿರಾರು ಕಿ.ಮೀ ದೂರ ಸಾಗಿ ಸಮುದ್ರವನ್ನು ಸೇರಬಹುದು. ನದಿಗಳ ಹುಟ್ಟುವಿಕೆಯಲ್ಲಿ, ಸ್ವಲ್ಪ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳಾದರೂ ಏನೆಲ್ಲಾ ಪರಿಣಾಮಗಳಾಗುತ್ತವೆ. ನದಿ ಎಷ್ಟೊಂದು ಕಷ್ಟನಷ್ಟಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ವರದಾನದಿ ಒಂದು ಉದಾಹರಣೆ.

ವರದಾ, ತನ್ನ ದಂಡೆಮೇಲೆ ವಾಸಿಸುವ ಲಕ್ಷಾಂತರ ಕುಟುಂಬಗಳಿಗೆ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ವರದೇಯೇ ಆಗಿದ್ದಾಳೆ. ಕಾಳೀನದಿಯಂತೆ ವಿದ್ಯುತ್ ನ್ನ ನೀಡಿರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ, ಶರಾವತಿಯಂತೆ ನೂರಾರು ಅಡಿ ಆಳಕ್ಕೆ ದುಮ್ಮಿಕ್ಕಿ ಜಲಪಾತವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಮಾಡಿರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ, ಅಘನಾಶಿವಿಯಂತೆ ಹಸಿರಾದ ಕಣಿವೆಯಲ್ಲಿ ಮೌನವಾಗಿ ಹರಿಯಲೂ ಇಲ್ಲ, ಪ್ರತಿಕ್ಷಣವೂ ತನ್ನ ಅಕ್ಕಪಕ್ಕ ವಾಸಿಸುವ ಜನಸಮೂಹವನ್ನು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಸಾಗುತ್ತಾ ಬಂದಿದ್ದಾಳೆ.

ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಸಾಗರದಿಂದ ೭ ಕಿ.ಮೀ ದೂರ ಇರುವ ಪುಟ್ಟ ಹಳ್ಳಿ ವರದಾ ಮೂಲ. ಪಶ್ಚಿಮ ಘಟ್ಟದ ಪರ್ವತಶ್ರೇಣಿ, ಎಲ್ಲೆಡೆ ಹಸಿರು ಗುಡ್ಡೆ, ಅಡಿಕೆ, ತೆಂಗು, ಬಾಳೆಯ ತೋಟಗಳು ಇವುಗಳ ಮಧ್ಯೆ ವರದೆಯ ಜನನ. ಸಣ್ಣಧಾರೆಯಾಗಿ ನಂತರ ತೋಟ, ಗದ್ದೆಗಳ ಮಧ್ಯೆ ೬ ಕಿ.ಮೀ ದೂರಸಾಗಿ ಜತಗೋಡ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ನದಿಯ ರೂಪವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾಳೆ.

ಪಶ್ಚಿಮ ಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಜನಿಸುವ ವರದಾ ಕೇವಲ ನೂರು ಅಡಿ ಆಚೆ ಜನಿಸಿದ್ದರೆ, ಗುಡ್ಡೆ, ಬೆಟ್ಟ ಕಣಿವೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ನೂರು ಕಿ.ಮೀ ದೂರ ಹರಿದು ಅರಬ್ಬಿ ಸಮುದ್ರವನ್ನು ಸೇರಿ ಆಯಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದಳು. ಆದರೆ ಅವಳ ಜನ್ಮ ಹಾಗಾಗಲಿಲ್ಲ. ಒಂದು ನೂರು ಅಡಿ ಈ ಕಡೆ ಜನಿಸಿದ್ದರಿಂದ ವರದೆಗೆ ಗುಡ್ಡೆಬೆಟ್ಟಗಳ ಸಾಂಗತ್ಯವೇ ಇಲ್ಲ. ಬರೀ ಬಯಲು ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಹರಿಯುತ್ತಿತ್ತು. ಅನೇಕರು ಕುಟುಂಬಗಳಿಗೆ, ಉದ್ಯಮಗಳಿಗೆ, ಜಮೀನುಗಳಿಗೆ ನೀರುಣಿಸುತ್ತಾ ಸಾವಿರಾರು ಕಿ.ಮೀ ದೂರ ಸಾಗಿ ಬಂಗಾಲ ಉಪಸಾಗರವನ್ನು ಸೇರುತ್ತಾಳೆ.

ನಮ್ಮ ಆಚಾರ, ವಿಚಾರ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ನಾಗರಿಕತೆಗಳು ಬೆಳೆದಿರುವುದು ನದಿ ತೀರದಲ್ಲಿ. ಹಾಗೆಯೇ ವರದಾ ನದಿಯ ಅಕ್ಕಪಕ್ಕ ಕೂಡ ಅನೇಕ ವೈವಿಧ್ಯಮಯ ಬದುಕು ಇದೆ. ಕೃಷಿ ಇದೆ, ಜಾನಪದ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯಗಳಿವೆ. ಪುಣ್ಯಕ್ಷೇತ್ರಗಳಿವೆ. ಇದರ ದಂಡೆಯ ಮೇಲೆಯೇ ಎರಡು ಸಾವಿರ ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಕನ್ನಡಿಗರ ಪ್ರಥಮ ರಾಜಧಾನಿ ಬನವಾಸಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪನೆಗೊಂಡಿತು. ಹಾಗೆಯೇ ಇತ್ತೀರಿ ಕೂಡ ಈ ನದಿಯ ಮೇಲಿದ್ದ ಇನ್ನೊಂದು ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ.

ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಸಾಧನೆ ಮಾಡಿದ, ಸಾಧುಗಳು, ಸಂತರೂ ಕೂಡ ಈ ನದಿಯ ಅಕ್ಕಪಕ್ಕ ವಾಸ ಮಾಡಿ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ಮಾಡಿದರು, ಮಾಡುತ್ತಲೂ ಇದ್ದಾರೆ.

ಒಂದು ನದಿಯನ್ನು ಹೇಗೆ ನಂಬಿ ಬದುಕುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಎನ್ನುವುದಕ್ಕೆ ಇದರ ಅಕ್ಕಪಕ್ಕ ಇರುವ ಜನಸಾಂದ್ರತೆಯೇ ಸಾಕ್ಷಿ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ- ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ೬ ಕಿ.ಮೀ ಹರಿಯುವ ವರದಾಳ ಬದಿಯಲ್ಲಿ ೨೫ ಸಾವಿರಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಜನರು ಬದುಕನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಅಂದರೆ ಈಕೆಯನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿದ ಜನಸಮೂಹ ಎಷ್ಟು ಎಂದು ಊಹಿಸ ಬಹುದು. ವಿವಿಧ ಜನಾಂಗಗಳು, ಪಂಗಡಗಳು, ಜಾತಿಗಳು ಅನ್ಯೋನ್ಯವಾಗಿ ಈ ನದಿ ದಡದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇಲ್ಲಿಯ ಜನರ ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳು ತುಂಬಾ ಬಲಿಷ್ಠವಾಗಿ ಏನು ಇಲ್ಲ. ವಿಶಾಲವಾದ ಬಯಲು ಪ್ರದೇಶವಾದ್ದರಿಂದ ಭತ್ತವೇ ಪ್ರಧಾನ ಬೆಳೆ. ೬೨ ಜಾತಿಯ ಭತ್ತವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ನದಿ ಪ್ರವಾಹದಲ್ಲಿ ೨೦ದಿನಗಳ ವರೆಗೂ ಕೊಳೆಯದೇ, ಹಾಳಾಗದೇ ಎಂದಿನಂತೆ ಪಸಲನ್ನು ನೀಡುವ ಭತ್ತದ ತಳಿ

ಇರುವುದು ಈ ನದಿಯ ಅಕ್ಕಪಕ್ಕವೇ. ಭತ್ತವೇ ಪ್ರಧಾನ ಬೆಳೆಯಾದ್ದರಿಂದ ಅದಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾದ ಉದ್ದಿಮೆಗಳೇ ಇಲ್ಲಿವೆ. ನದಿಗೆ ಎಲ್ಲಿಯೂ ಆಣೆಕಟ್ಟುಗಳು ಇಲ್ಲದಿರುವುದು ವಿಶೇಷ. ಆದರೆ ವಿದ್ಯುತ್ ಚಾಲಿತ ಯಂತ್ರದಿಂದ ನೀರನ್ನು ಎತ್ತಿ ಬೆಳೆ ತೆಗೆಯುವುದು ಹೆಚ್ಚಿದೆ. ಸರಾಸರಿ ಒಂದು ಕಿ.ಮೀ ದೂರಕ್ಕೆ ೧೦ ಪಂಪುಗಳು ನೀರೆತ್ತುತ್ತವೆ. ಆರ್ಥಿಕ ಬೆಳೆಗಳೂ ಕಳೆದ ೨೦ ವರ್ಷಗಳ ಈಚೆಗೆ ನದಿಗುಂಟ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ. ಅಡಿಕೆ, ತೆಂಗು, ಬಾಳೆ, ಅನಾನಸ್, ಪಪಾಯಿ ಇತ್ಯಾದಿ.

ಇದಲ್ಲದೇ ಇಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯುವ ಬೆಳೆಗಳು ಆಶ್ಚರ್ಯ ಮೂಡಿಸುವಷ್ಟಿದೆ. ಒಂದು ನದಿಯ ಅಕ್ಕಪಕ್ಕ ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ತೆಗೆಯುವ ಉದಾಹರಣೆ ನಮಗೆ ಬೇರೆಲ್ಲೂ ಸಿಗಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಹತ್ತಿ, ಶೇಂಗಾ, ಶುಂಠಿ, ಕಬ್ಬು, ಕಲ್ಲಂಗಡಿ, ಮೆಣಸಿನಕಾಯಿ, ತರಕಾರಿ, ಇವೆಲ್ಲವೂ ರೈತರಿಗೆ ಆದಾಯವನ್ನು ನೀಡುತ್ತಿವೆ.

ವೈವಿಧ್ಯಮಯ ಕೃಷಿಯಂತೆ ನದಿ ಅಕ್ಕಪಕ್ಕ ಆಚರಿಸುವ ಹಬ್ಬಗಳು ಕೂಡ ಅಷ್ಟೇ ಕುತೂಹಲಕರ. ಇಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಜಾತ್ರೆಗಳು ರುದ್ರ ರಮಣೀಯ. ಮೂಡನಂಬಿಕೆಗಳು, ಆಚರಣೆಗಳು ಹೇರಳವಾಗಿ ತುಂಬಿವೆ. ಜಾನಪದ ಕಲೆ ಕೂಡ ಅಷ್ಟೇ ಶ್ರೀಮಂತ. ಡೊಳ್ಳು, ಕೋಲಾಟ, ಹಲಗೆ ಮೇಳ, ಕುದುರೆ ಕುಣಿತ, ಗೀಗೀಪದ, ಬಯಲಾಟ, ಜೋಗಿಕಥೆ, ಭಜನೆ ಹೀಗೆ ಇವೆಲ್ಲವೂ ಇಂದಿಗೂ ಉಳಿದು ಕೊಂಡು ಬಂದಿವೆ.

ಇಲ್ಲಿಯ ಬದುಕು, ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳು ತುಂಬಾ ಉತ್ತಮವಾಗಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಜನರು ನೆಮ್ಮದಿಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದಾರೆ. ಆರ್ಥಿಕ ವಿಪಲತೆಯ ಮಧ್ಯೆಯೇ ಅನೇಕ ಕಲೆ, ಸಾಹಿತ್ಯ, ಜಾನಪದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳು ಜನ್ಮತಾಳಿ ಮುಂದುವರಿದಿದೆ.

ಗ್ರಾಮೀಣ ಬದುಕು ಈಗಲೂ ಶ್ರೀಮಂತ, ಪರಸ್ಪರ ಸಹಕಾರವಿದೆ. ಆಧುನಿಕತೆ ಕಾಲಿಟ್ಟರೂ ಪರಂಪರೆಗಳೂ ಉಳಿದುಕೊಂಡಿವೆ. ಏನೇ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಇದ್ದರೂ, ಅವು ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಬಗೆಹರಿಯುವ, ನ್ಯಾಯ ನೀಡುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಇನ್ನೂ ಜೀವಂತವಾಗಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಪರಸ್ಪರ ಅವಲಂಬಿತ ಜೀವನ ಪದ್ಧತಿಯೂ ಇದೆ. ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಪಾಲನ್ನ ನೀಡಿ ಬದುಕುವ ಪರಂಪರೆ ಉಳಿದು ಕೊಂಡಿದ್ದರೇ ಅದು ಈ ನದಿಯ ದಡದ ಮೇಲೆ ಮಾತ್ರವೇನೋ?

ವರದಾ ನದಿಗೆ ಮಳೆಗಾಲದಲ್ಲಿ ಮಹಾಪೂರ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಆಗ ಅನೇಕ ಹಳ್ಳಿಗಳು ನೀರಿನಿಂದ ಸುತ್ತುವರೆಯುತ್ತವೆ. ಆದರೂ ನದಿಯನ್ನ ಬಿಟ್ಟು ಬದುಕಲು ಹಳ್ಳಿಯ ಜನ ಇಷ್ಟಪಡುವುದಿಲ್ಲ. ಮೊಗ್ಗಿ ಎಂಬ ಗ್ರಾಮ ಇಡೀ ಗ್ರಾಮವೇ ನೀರಿನಿಂದ ಸುತ್ತುವರೆಯಲ್ಪಟ್ಟರೂ ಆ ಜನರನ್ನು ಸ್ಥಳಾಂತರಿಸಲೂ ಸಾಧ್ಯವಾಗಿಲ್ಲ. ನದಿಯ ನಂಟೇ ಹೀಗೆ. ಎಲ್ಲ ಸಂಪರ್ಕದಿಂದ ದೂರ ಇದ್ದರೂ ಸರಿ ನದಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬದುಕಲು ಇಷ್ಟಪಡುವುದಿಲ್ಲ.

ನದಿ ಅಕ್ಕಪಕ್ಕ ಹಿಂದೆ ದಟ್ಟವಾದ ಕಾಡು ಇತ್ತು. ಅನೇಕ ಪ್ರಾಣಿ, ಪಕ್ಷಿ ಸಂಕುಲಗಳು ಇದರಲ್ಲಿ ಆಶ್ರಯ ಪಡೆದಿದ್ದವು. ನದಿದಡದ ಮಾವು ಹೆಸರುವಾಸಿಯಾಗಿತ್ತು. ಇಂದು ಕಾಡು ಸಂಪೂರ್ಣ ನಾಶ ಹೊಂದಿದೆ. ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಸಂತತಿ ನಾಶ ವಾಗಿದೆ. ಮಾವು ಅಪರೂಪವಾಗಿದೆ.

ನದಿಗಳು ತುಂಬಾ ಸೂಕ್ಷ್ಮ, ಅವು ಚಿಕ್ಕ ಆಘಾತವನ್ನು ಸಹಿಸಲಾರವು. ಹಾಗೇನಾದರೂ ಆದರೆ ಅವುಗಳ ಪರಿಣಾಮ ತುಂಬಾ ಉಗ್ರವಾಗಿಯೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಮನುಷ್ಯರಲ್ಲಿ ಆಧುನಿಕತೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಚಿಂತನೆಗಳು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯನಂತರ ಬೆಳೆದು ಬಂತು. ಈ ನೆಲಕ್ಕೆ ೧೯೭೩ ರಲ್ಲಿ ಅನಾನಸ್ ಬೆಳೆ ಬಂತು. ಅದು ಹೇರಳವಾಗಿ ಹಣವನ್ನು ತಂದಿತು. ನಂತರ ಇಲ್ಲಿಯ ಕಾಡು, ನೆಲವನ್ನು ವಿನಾಶ ದತ್ತ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಯಿತು. ರಾಸಾಯನಿಕ ಗೊಬ್ಬರ, ಕೀಟನಾಶಕ ಬಳಕೆ ಮಿತಿಮೀರಿತು. ಅದರ ಪರಿಣಾಮ ನದಿಯ ಮೇಲೆ ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿಯೇ ಆಯಿತು.

ಕಡು ಬೇಸಿಗೆಯಲ್ಲೂ ಸಮೃದ್ಧವಾಗಿ ಹರಿಯುತ್ತಿದ್ದ ವರದಾ ಕ್ರಮೇಣ ಸೊರಗುತ್ತಾ ಬಂತು. ನದಿಯ ದಿಕ್ಕು ಬದಲಾವಣೆಯಾಯಿತು. ಅದರ ಒಡಲಲ್ಲಿ ಇದ್ದ ಜೀವರಾಶಿ ಗಳು ಶಾಶ್ವತವಾಗಿ ನಾಶಗೊಂಡವು. ಅಕ್ಕಪಕ್ಕದ ಗ್ರಾಮಗಳು ನೀರಿನ ಅಭಾವದಿಂದ ತತ್ತರಿಸಲಾರಂಬಿಸಿದವು. ಸರಕಾರ ಕೋಟ್ಯಾಂತರ ರೂಗಳನ್ನು ನೀರಿಗಾಗಿ ವೆಚ್ಚಮಾಡಿದರೂ ನೀರು ದೂರವೇ ಉಳಿಯಿತು.

ಪರಂಪರಾಗತ ಬಾವಿಗಳು ನೀರನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡವು. ನದಿಗೆ ಅಂತರ ಜಲ ಪೂರೈಸುತ್ತಿದ್ದ ನೂರಾರು ಕೆರೆಗಳು ಹೂಳಿನಿಂದ ತುಂಬಿಕೊಂಡವು.

ಇದರಿಂದ ಆರ್ಥಿಕ ಬೆಳೆಗಳು ನೆಲಕಚ್ಚುತ್ತಿದ್ದರೆ, ಅನೇಕ ಜಾತಿಯ ಭತ್ತಗಳು ಕಣ್ಮರೆಯಾದವು. ಅತ್ಯಂತ ಸಮೃದ್ಧವಾಗಿದ್ದ ಗೋ ಸಂಪತ್ತು ಇನ್ನಿಲ್ಲವಾಗಿವೆ. ಇದರಿಂದ ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ರೈತರು ಕಷ್ಟಕ್ಕೆ ನೂಕಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ನಿರಂತರ ಬೆಳೆ ಹಾನಿ, ಅನೇಕ ರೋಗಗಳು, ಕುಡಿಯುವ ನೀರಿನ ಸಮಸ್ಯೆ, ಇವೆಲ್ಲವೂ ಈಗ ನದಿ ಅಕ್ಕಪಕ್ಕದ ಸಾಮಾನ್ಯ ಸಂಗತಿಗಳಾಗಿವೆ.

ಸಾವಿರಾರು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಹರಿಯುತ್ತಾ ತನ್ನ ದಂಡೆ ಮೇಲೆ ಲಕ್ಷಾಂತರ ಕುಟುಂಬಗಳಿಗೆ ಆಶ್ರಯ ನೀಡುತ್ತಾ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಗಳಿಗೆ ಜನ್ಮ ನೀಡಿ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಹುಟ್ಟುಹಾಕಿ ಆಸಕ್ತರಿಗೆ ಪುಣ್ಯನದಿಯಾಗಿ, ರೈತ ಸಮೂಹಕ್ಕೆ ಕಾಮದೇನುವಾಗಿ ಹರಿದ ವರದಾ ನದಿಯ ಮೇಲೆ ನಿತ್ಯ ಆಕ್ರಮಣಗಳಾಗಿವೆ. ಇದರಿಂದ ಅವಳು ಕಣ್ಮರೆಯಾಗುತ್ತಾ ಸಾಗಿದ್ದಾಳೆ.

ಅವಳನ್ನು ಈ ನೆಲದಲ್ಲಿ ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಕಾರ್ಯವಾಗಬೇಕು. ಅದು ಮುಂದಿನ ಜನಾಂಗಕ್ಕೆ ಅವಶ್ಯಕೂಡ. ಅದರ ಮಾಲೀಕ ಒಂದು ನಾಗರಿಕತೆ ನಶಿಸದಂತೆ ಎಚ್ಚರವನ್ನು ವಹಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ಇವೆಲ್ಲವು ಪ್ರಾಮಾಣಿಕ ಪ್ರಯತ್ನಗಳಿಂದ ಮಾತ್ರ ಸಾಧ್ಯ.

2. ವರದಾ ಬಯಲಿನ ಭತ್ತಗಳು

ಮಲೆನಾಡಿನ ಎರಡು ದೊಡ್ಡ ನದಿಗಳು ಸಾಗರವನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಮುಂದೆ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಒಂದು ಅರಬ್ಬಿ ಸಮುದ್ರ ಸೇರುವ ಶರಾವತಿ. ಇನ್ನೊಂದು ಬಂಗಾಳಕೊಲ್ಲಿ ಸೇರುವ ವರದೆ. ಶರಾವತಿಯ ಹುಟ್ಟೂರು ತೀರ್ಥಹಳ್ಳಿ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಅಂಬುತೀರ್ಥ. ವರದೆಯದು ಸಾಗರ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ವರದಮೂಲ. ಶರಾವತಿ ಅತಿಹೆಚ್ಚು ಕಾಡುಗಳಿಗೆ ಆಸರೆ. ವರದೆ ಅತಿಹೆಚ್ಚು ಕೃಷಿಭೂಮಿಗೆ ಜೀವದಾಯಿನಿ. ಈ ಎರಡೂ ನದಿಗಳೆರಡು ನೆಲ, ಜನ, ಭಾಷೆ, ಕಲೆ, ಕೃಷಿ, ಬದುಕು ಏನೆಲ್ಲಾ ವಿಭಿನ್ನ. ಎರಡೂ ನದಿ ತೀರದ ಹೋರಾಟಗಳೂ ಸಹ ವಿಭಿನ್ನ. ಶರಾವತಿಯದೆಲ್ಲಾ ಪರಿಸರ ಸಂಬಂಧಿ ಹೋರಾಟವಾದರೆ ವರದೆಯ ಮಡಿಲಿನಲ್ಲಿ ರೈತ, ಕೃಷಿ, ಭೂಮಿ ಹಕ್ಕುಗಳು ನೀರಿಗಾಗಿ ಹೋರಾಟ.

ಶರಾವತಿ ಸುಂದರ ಜಲಪಾತ, ಕಣಿವೆಗಳಲ್ಲಿ ಹರಿದರೆ. ವರದೆಯು ಐತಿಹಾಸಿಕ ಪರಂಪರೆಗಳಿಗೆ, ನೆಲನಂಬಿದ ಜನರ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗುತ್ತಾಳೆ. ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಗಳ ಅಳಿವನ್ನು ದಾಖಲಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ತಾನೇ ಭೀಕರ ರೂಪ ಪಡೆದು ಧಾಳಿಗಳಿಯುತ್ತಾಳೆ. ತೀರದ ಜನರ ಬದುಕನ್ನು ತೀರದ ಬವಣಿಗೆ ದಬ್ಬುತ್ತಾಳೆ. ಶರಾವತಿಗೆ ಎಷ್ಟು ಮಳೆಬಂದರೂ ಬೇಕು. ವರದೆ ಮಳೆ ಹೆಚ್ಚಾದಾಗಲೆಲ್ಲಾ ಅನಾಹುತಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತಾಳೆ.

ಇದು ವಿರುದ್ಧಮುಖಗಳ ಪ್ರಸ್ತಾವನೆ.

ಮಳೆಗಾಲದಲ್ಲಿ ವರದೆ ಹರಿವೆಡೆಯೆಲ್ಲಾ ನೆರೆ ಖಾಯಂ. ಹಳ್ಳಗಳು, ತೋಡುಗಳು, ಹೊಳೆಗಳೆಲ್ಲಾ ವರದೆಗೆ ಸೇರುತ್ತಾ ನೆರೆ ಏರಿಸುತ್ತವೆ. ತಿಂಗಳುಗಟ್ಟಲೆ ಹೊಲಗಳ ಮೇಲೆ ನಿಂತು ಬಿಡುತ್ತವೆ. ಇದೆಲ್ಲಾ ತೀರದ ರೈತರಿಗೆ ತೀರಾ ಸಾಮಾನ್ಯ ವಿಷಯ. ನೆರೆಯ ಬರುವನ್ನು ಪ್ರತಿವರ್ಷ ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿಯೇ ಕೃಷಿ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಮಾಡಿದ ಬೇಸಾಯ ನೀರು ಪಾಲಾಗದಂತೆ ನೆರೆಯ ನೀರನ್ನೇ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.

ಕಣಸೆಹೊಳೆ, ಕನ್ನೊಳೆ, ಮಾವಿನ ಹೊಳೆ ಹಾಗೂ ವರದಾ ನದಿಗಳು ಒಂದೆಡೆ ಸೇರುವ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ೪೦-೬೦ ದಿನಗಳ ನೆರೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಆಗ ಯಲಕುಂದಿ, ಸುಂಠಿಕೊಪ್ಪ, ತಡಗಳಲೆ, ಕಣಸೆ, ಮಂಡಗದ್ದೆ, ಸಣ್ಣಮನೆ ಮುಂತಾದ ಉರುಗಳ ಹೊಲಗಳು ನೆರೆಹಾವಳಿಗೆ ತುತ್ತ.

ಅಲ್ಲಿನ ರೈತರು ನೆರೆಯನ್ನೆದುರಿಸಿ ಬೆಳೆಯುವ ಭತ್ತದ ತಳಿಗಳನ್ನು ಬಹಳಾ ಹಿಂದಿನಿಂದಲೂ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ನೆರೆಗೂಳಿ, ಕರೆಜಡ್ಡು, ಅಕ್ಕಿಬಾಳ, ಜಡ್ಡುಭತ್ತ, ಚಿಟಗ, ಸಣ್ಣವಳ್ಳ ಮುಂತಾದವುಗಳೆಲ್ಲಾ ನೆರೆಯನ್ನೆದುರಿಸಬಲ್ಲವಯ. ದಪ್ಪ ಎಲೆ, ದಪ್ಪ ಕಾಂಡ, ಎದೆಎತ್ತರ ಬೆಳೆಯುತ್ತವೆ.

ಮುಂಗಾರಿನ ಮೊದಲಮಳೆ ಬಿದ್ದು ಮಣ್ಣಿನವಾಸನೆ ಹಬ್ಬಿದ ಮೇಲೆ ಬಿತ್ತನೆ ಆರಂಭ. ೧೦ಗಿದ್ದ ಭತ್ತ (೪೦ ಕಿಲೋ ಗ್ರಾಂ) ೮ ಗಾಡಿ ಕೊಟ್ಟಿಗೆ ಗೊಬ್ಬರ ಒಂದು ಎಕರೆಗೆ ಬೇಕು. ಬೇರೇನೂ ಬೇಡ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ ತಡಗಳಲೆ ಪಟೇಲ ಬಸವರಾಜಪ್ಪ.

ಮಾಗಿ ಉಳುಮೆ ಮಾಡಿದ ಗದ್ದೆಗಳನ್ನು ಹ್ಯಾಕೆ (ಲಘು ಉಳುಮೆ) ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಐದು ಅಡಿ ಉದ್ದದ ಕೊರಡಿನಿಂದ ಇಚ್ಚಾಲು (ಎರಡು ಸಾಲು) ಏಳುಸಾಲು, ಎಂಟುಸಾಲು ಹೊಡೆಯುತ್ತಾರೆ. ನೇಗಿಲಗೂಟಕ್ಕೆ ಮಂಕರಿಕಟ್ಟಿ (ಬುಟ್ಟಿ) ಅದರಲ್ಲಿ ಬಿತ್ತನೆ ಬೀಜಗಳನ್ನು ತುಂಬಿ ರೈತನ ಹೆಂಡತೆ ಬಿತ್ತುತ್ತಾಳೆ.

ಈ ನೆಲಕ್ಕೆ, ಈ ತಳಿಗಳಿಗೆ ಬಿತ್ತನೆ ವಿಧಾನ ಅನಿವಾರ್ಯ. ಸಸಿಗಳು ಎರಡೆಲೆ ಆದ ಕೂಡಲೇ ಕುಂಟೆ ಹೊಡೆಯುತ್ತಾರೆ. ಇದನ್ನೇ ಹರಗುವುದು, ಬರ ಹೊಡೆಯುವುದು ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಇದನ್ನು ಸಸಿಗಳು ನಾಲ್ಕೆಲೆ ಆಗುವುದರೊಳಗೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ರಾತ್ರಿ ಲಾಟೀನು ನೇಗಿಲಿಗೆ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಮಾಡುವವರೂ ಇದ್ದಾರೆ.

ಒಣ ಬಿತ್ತನೆಯಲ್ಲಿ ಬಿತ್ತಿದ ಬೀಜಗಳು ೪೫ ದಿವಸ ಮಳೆಬರದೇ ಇದ್ದರೂ ನೆಲದೊಳಗೆ ಹಾಳದಗೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಮಳೆ ಹನಿಯ ಸಿಂಚನವಾಗಿದ್ದೇ ಸಸಿಗಳು ಮೊಳಕೆಯೊಡೆಯುತ್ತವೆ. ಅದೇವೇಗದಲ್ಲಿ ಎಲೆಗಳೊಡೆಯ ತೊಡಗುತ್ತದೆ. “ಒಮ್ಮೆ ಹರಗಿದರೆ ಸಾದಾರಣ ಫಸಲು, ಎರಡು ಬಾರಿ ಹರಗಿದರೆ ಉತ್ತಮ ಫಸಲು, ಮೂರು, ನಾಲ್ಕು ಸಾರಿ ಹರಗಲು ಸಿಕ್ಕರೆ ಅತಿ ಹೆಚ್ಚು ಫಸಲು” ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ ಯಲಕುಂದಿ ದೇವೇಂದ್ರಪ್ಪ.

ಪ್ರತಿ ಸಾರಿ ಹರಗಿದಾಗಲೂ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲದ ಸಸಿಗಳು ಕಿತ್ತುಹೋಗುತ್ತವೆ. ಸಮದೂರ, ಸಮಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಹೊಂದಿಕೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ಚನ್ನಾಗಿ ಬೇರುಬರಲು, ಅತಿ ಹೆಚ್ಚು ಹೊಡೆಯೊಡೆಯಲು ಕಾರಣ. ಹೊಡೆ ಹೆಚ್ಚಾದಷ್ಟು ತೆನೆ ಹೆಚ್ಚು. ಫಸಲು ಇಳುವರಿ ಹೆಚ್ಚು.

ಸಸಿಗಳೇ ಹುಟ್ಟಿದ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಎಡೆನೆಟ್ಟಿ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. “ಅಲೆ ಹೊಡೆಯದ ಭತ್ತ ಉಣ್ಣಾಕೆ ಬರಲ್ಲ” ಹೀಗಾಗಿ ಕೊರಡು ಕಟ್ಟಿ ಕುಟ್ಟು ಹೊಡೆದು ಕಳೆ ತೆಗೆಯುತ್ತಾರೆ. ಕೊರಡಿಗೆ ತಟ್ಟಿ, ಮುಳ್ಳು, ಬಿದಿರು ಕಟ್ಟಿ ಕಸಗುಡಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಸಸಿ ನೊಂದಂಗ, ತೆನೆ ಬಂದಂಗ ಅನೋ ಮಾತಿನಂತೆ ಸಸಿಗಳಿಗೆ ಅನೇಕಸಾರಿ ಪೆಟ್ಟಾಗುತ್ತದೆ. ಹೆಚ್ಚು ನೋವಾದಂತೆ ಹೆಚ್ಚು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಬಲವಾಗಿ ಬೇರು ಬಿಟ್ಟು, ಹೊಡೆಯೊಡೆಯುತ್ತದೆ. ತೆನೆಯೊಡೆಯುತ್ತದೆ ಎಂಬುದು ನಂಬಿಕೆ.

ರೋಗಗಳು ಬರದೇ ಇರಲಿ ಎಂದು ಕರೆಮೂಡಿಗೆ, ತುಂಬು, ನೆಲ್ಲಿ ಕೊಂಬೆಗಳನ್ನು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಹುಗಿಯುತ್ತಾರೆ. ಮಳೆಗಾಲ ಸಾಗಿದಂತೆ ಮಳೆಯೊಂದಿಗೆ ಸಸಿಗಳೂ ಮೇಲೇರತೊಡಗುತ್ತದೆ.

ಮಳೆ ಹೆಚ್ಚಿದಂತೆ ಹೊಳೆಗಳು ತುಂಬುತ್ತವೆ. ಅಕ್ಕಪಕ್ಕದ ಜಮೀನು ಬಳಸಿ ಹರಿಯತೊಡಗುತ್ತದೆ. ಈಗ ನೆರೆ ಎದುರಿಸುವ ತಳಿಗಳ ಹರಸಾಹಸ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುತ್ತವೆ.

ನೆರೆ ಪಾದ ಮುಚ್ಚುವಷ್ಟು ಬರುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಬೇರುಗಳೆಲ್ಲಾ ಗಟ್ಟಿಯಾಗುತ್ತವೆ. ನೀರು ಮೇಲೇರಿದಂತೆಲ್ಲಾ ಕಾಂಡಗಳೆಲ್ಲಾ ಉದ್ದವಾಗಿ ನೀರಮೇಲೆ ಚಿಗುರೊಡೆಯುತ್ತವೆ. ಮೊಣಕಾಲು ಮಟ್ಟ ಏರಿದಾಗ ಚಿಗುರಿದ ಎಲೆಗಳು ನೀರು ನಿರೋಧಕ ಗುಣ ಪಡೆಯುತ್ತವೆ! ಮನುಷ್ಯನ ಗಂಟಲುಮಟ್ಟ ಬಂದಾಗ ಸಸಿಗಳೆಲ್ಲಾ ಮುಳುಗಿ ಹೋದರೂ ಹಸುರು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ. ನೆಲವನ್ನು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಕಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಉಸಿರಾಡುತ್ತಲೇ ಇರುತ್ತವೆ.

ಹೀಗೆ ಬಂದ ನೆರೆ ಇಳಿಯಲು ೧೫ ದಿನ ಬೇಕು. ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ೪೦-೬೦ ದಿನಗಳು. ಮಳೆ ಸಣ್ಣಗೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದರೆ ನೀರು ತಣ್ಣಗೆ ಇರುತ್ತದೆ. ಬಿಸಿಲು ಬಂದರೆ ನೀರು ಬಿಸಿಯಾಗಿ ಸಸಿಗಳು ಬಾಡಿ, ಕೊಳೆಯತೊಡಗುತ್ತದೆ.

ನೆರೆ ಕ್ರಮೇಣ ತಿಳಿಯಾಗುತ್ತಾ ಕೊಳೆ, ಮೆಕ್ಕಲು ಮಣ್ಣೆಲ್ಲಾ ನೆಲಕ್ಕೆ ಇಳಿದು ಉಳಿಯುತ್ತದೆ. ನೀರು ಹರಿದು ಹೋಗುತ್ತದೆ.

ಬೆಳೆದ ಸಸಿಗಳು ನೆರೆ ಇಳಿದ ನಾಲ್ಕು ಐದು ದಿನಕ್ಕೆ ಹೊಡೆಯೊಡೆದು ಬಿಡುತ್ತದೆ. ಅರ್ಧ ಕೊಳೆತ ಸಸಿಗಳಲ್ಲೂ ಅದೆಲ್ಲೋ ಜೀವವಿರುತ್ತದೆ. ಪಕ್ಕದ ಸಂಧಿಯಿಂದ ಚಿಗುರಿಯೇ ಬಿಡುತ್ತದೆ. ನೆರೆತಂದ ಕಸಕಡ್ಡಿ, ಮೆಕ್ಕಲು ಮಣ್ಣೇ ಇವಕ್ಕೆ ಸಕಲ ಪೋಷಕಾಂಶಗಳುಳ್ಳ ಗೊಬ್ಬರ. ಬೇರೆ ಗೊಬ್ಬರದ ಅವಶ್ಯಕತೆಯೇ ಇಲ್ಲ. ಅನಂತರ ತೆನೆಯೊಡೆಯುವುದು, ಕಾಳುಗಟ್ಟುವುದು ಎಲ್ಲಾ ಸರಸರನೆ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. “ನೆರೆಬಂದ ಗದ್ದೆ, ರೋಗದಿಂದ ದೂರ” ಬೆಳೆದ ಸಸಿಗಳು ನೆರೆ ಇಳಿದ ನಾಲ್ಕು ಐದು ದಿನಕ್ಕೆ ಹೊಡೆಯೊಡೆದು ಬಿಡುತ್ತದೆ. ಅರ್ಧ ಕೊಳೆತ ಸಸಿಗಳಲ್ಲೂ ಅದೆಲ್ಲೋ ಜೀವವಿರುತ್ತದೆ. ಪಕ್ಕದ ಸಂಧಿಯಿಂದ ಚಿಗುರಿಯೇ ಬಿಡುತ್ತದೆ. ನೆರೆತಂದ ಕಸಕಡ್ಡಿ, ಮೆಕ್ಕಲು ಮಣ್ಣೇ ಇವಕ್ಕೆ ಸಕಲ ಪೋಷಕಾಂಶಗಳುಳ್ಳ ಗೊಬ್ಬರ. ಬೇರೆ ಗೊಬ್ಬರದ ಅವಶ್ಯಕತೆಯೇ ಇಲ್ಲ. ಅನಂತರ ತೆನೆಯೊಡೆಯುವುದು, ಕಾಳುಗಟ್ಟುವುದು ಎಲ್ಲಾ ಸರಸರನೆ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ನೆರೆಬಂದ ಗದ್ದೆ, ರೋಗದಿಂದ ದೂರ ಯಾವ ರೋಗಗಳೂ ಈ ಗದ್ದೆಯನ್ನು ಕಣ್ಣೆತ್ತಯೂ ನೋಡುವುದಿಲ್ಲ.

ನೆರೆ ಗದ್ದೆಗೆ ಈ ತಳಿಗಳು ಅನಿವಾರ್ಯವೂ ಹೌದು. ಅವಶ್ಯಕವೂ ಹೌದು. ನೆರೆಯಿಂದಾಗಿಯೇ ಇಂತಹ ತಳಿಗಳು ಉಳಿದಿವೆ. ಒಣಬಿತ್ತನೆ, ಬಿತ್ತನೆಯಂತಹ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಕೃಷಿ ಪದ್ಧತಿಗಳು ಇಳಿದಿವೆ. ರುಚಿಯಾದ ಪೌಷ್ಟಿಕ, ರಾಸಾಯನಿಕ ರಹಿತ ದಪ್ಪ ಭತ್ತ, ಬೀಜ, ಹುಲ್ಲು ಇಂದಿಗೂ ಈ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯ.

ನೆರೆಯಿಂದಾಗಿ ಒಂದೊಮ್ಮೆ ಇಡೀ ಗದ್ದೆಯೇ ನಾಶವಾದರೂ ಬರರತ್ನಚೂಡಿ, ನೆಟ್ಟಿಜಡ್ಡು ಮುಂತಾದ ಬೇಗ ಫಸಲುಬರುವ ತಳಿಗಳನ್ನು ನಾಟಿಮಾಡಿ ಫಲಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ.

ಭತ್ತದ ತಳಿ	ನೀರೊಳಗಿರಬಲ್ಲ ಅವಧಿ	ಬೆಳೆಯ ಅವಧಿ	ಇಳುವರಿ ಅಂದಾಜು	ಬೆಳೆಯುವ ವಿಧಾನ
ನೆರೆಗೊಳ್ಳಿ (ದಪ್ಪ)	30-40 ದಿನಗಳು	ಆರು ತಿಂಗಳು	8-9 ಕ್ವಿಂಟಾಲು	ಸಾವಯವ, ಬಿತ್ತನೆ
ಕರೆಜಡ್ಡು (ದಪ್ಪ)	30-35 ದಿನಗಳು	ಐದೂವರೆ ತಿಂಗಳು	9-10 ಕ್ವಿಂಟಾಲು	ಸಾವಯವ, ಬಿತ್ತನೆ
ಅಕ್ಕಿಬಾಳ (ದಪ್ಪ)	20-25 ದಿನಗಳು	ಆರು ತಿಂಗಳು	15 ಕ್ವಿಂಟಾಲು	ಸಾವಯವ, ಬಿತ್ತನೆ
ಜಡ್ಡುಭತ್ತ (ದಪ್ಪ)	25-30 ದಿನಗಳು	ಐದೂವರೆ ತಿಂಗಳು	10 ಕ್ವಿಂಟಾಲು	ಸಾವಯವ, ಬಿತ್ತನೆ
ಬುಡ್ಡ (ದಪ್ಪ)	25-30 ದಿನಗಳು	ಐದು ತಿಂಗಳು	18 ಕ್ವಿಂಟಾಲು	ಸಾವಯವ, ಬಿತ್ತನೆ
ಸಣ್ಣವಳ್ಳಿ (ಸಣ್ಣ)	20-25 ದಿನಗಳು	ಐದು ತಿಂಗಳು	15 ಕ್ವಿಂಟಾಲು	ಸಾವಯವ, ಬಿತ್ತನೆ / ನೆಟ್ಟಿ

ತಳಿ ವೈವಿಧ್ಯ

ಸಾಗರ ಕೇವಲ ನೆರೆ ಎದುರಿಸುವ ತಳಿಗಳಿಗೊಂದೇ ಅಲ್ಲ ಕೆಂಪಕ್ಕೆ, ಪರಿಮಳದಕ್ಕೆ, ಮಂಡಕ್ಕೆ, ಅವಲಕ್ಕೆ ಮುಂತಾದವುಗಳಿಗೂ ಪ್ರಸಿದ್ಧ. ಸಿಹಿಯಾದ ಕೆಂಪಕ್ಕೆಗೆ ಸಿದ್ಧಸಾಲೆ, ಶ್ರೀಮಂತರ ಉಟಕ್ಕೆ ರಾಜಭೋಗ. ಅವಲಕ್ಕೆಗೆ ಬಿಳಿ ಇಂಟಾನ್, ಮಂಡಕ್ಕೆಗೆ ಇಂಟಾನ್, ಗೌರಿ, ಪಾಯಸಕ್ಕೆ ಪರಿಮಳಸಾಲೆ, ಗಂಧಸಾಲೆ, ಕುಂಕುವು ಕೇಸರಿ, ಮಲ್ಲಿಗೆಯಂತಹ ಅನ್ನಕ್ಕೆ ಚಿಟಗೆ, ಬುತ್ತಿ ಅನ್ನಕ್ಕೆ ಸಣ್ಣವಳ್ಳೆ, ಚಕ್ಕುಲಿಗೆ ಕರಿಕಾಲ್‌ದಡಿಗ, ಹೊನಸು, ತೆಳು ಸಿಪ್ಪೆ ಭತ್ತ, ದಪ್ಪ ಸಿಪ್ಪೆ ಭತ್ತ, ಉದ್ದ ಭತ್ತ, ಮೀಸೆ ಭತ್ತ ಹೀಗೆ ಎಷ್ಟೆಲ್ಲಾ ತಳಿಗಳೂ ಇವೆ. ನೆಟ್ಟೆ ಜಡ್ಡು ಭತ್ತದ ಗಂಜಿಉಂಡರೆ ದಿನವೆಲ್ಲಾ ಕೆಲಸಮಾಡಬಹುದು ಎನ್ನುವವರೂ ಇದ್ದಾರೆ.

ಇಡೀ ಹೊಲದಲ್ಲಿ ಗಂಡು, ಜೊಳ್ಳಾಗುವ ಸಸಿ ತೋರಿಸುವ ನ್ಯಾರೆಯಿಂದ ಎನ್ನುವ ತಳಿಯೂ ಇಲ್ಲಿಯದು. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ದೋಸೆಗೆ, ಇಡ್ಲಿಗೆ (ಮಲ್ಲಿಗೆ ಇಡ್ಲಿ ಕೇಳಿದ್ದೀರಾ?) ಮುಂತಾದವುಗಳಿಗೂ ವಿಶೇಷ ತಳಿಗಳಿವೆ.

ಬಾಕ್ಸ:

ನೆರೆಗೂಳಿಯ ಹರಸಾಹಸ

ಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಭೂಮಿಯ ಒಡತನ ಹಂದಿಗಳಿಗೆ ಸೇರಿತ್ತು. ಅವು ಭೂಮಿಯನ್ನು ಉತ್ತು ಬಿತ್ತಿ ಕಷ್ಟಪಟ್ಟು ಬೆಳೆ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದ್ದವು. ಆದರೆ ಮಳೆರಾಯ ಅದನ್ನು ಸಹಿಸದೆ ಮಳೆಯನ್ನು ತಡವಾಗಿಸುವುದು. ಅತಿಯಾಗಿ ಸುರಿಸಿ ಹೊಲಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಮುಳುಗಿಸಿ ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದ ಬೀಜಗಳು, ಸಸಿಗಳೆಲ್ಲಾ ನೀರಿನಡಿಯಲ್ಲಿ ಧ್ವಂಸ. ಪಾಪ ಹಂದಿರೈತರು! ನೆಲಕ್ಕೆ ಮೂಗುಕಚ್ಚಿ ಬೀಜಗಳನ್ನು ಹುಡುಕುವುದು ಮತ್ತೆ ಬೇಸಾಯ ಮಾಡುವುದು. ಪ್ರತಿವರ್ಷ ಇದೇ ಗೋಳು.

ಎಲ್ಲಾ ರೈತ ಹಂದಿಗಳೂ ವರಾಹಮಹಾರಾಜನಲ್ಲಿ ಗೋಳು ತೋಡಿಕೊಂಡವು. ಏನೆಲ್ಲಾ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಉಪಾಯಗಳಿಗೂ ಮಳೆರಾಯ ಒಲಿಯಲಿಲ್ಲ ಪರಶಿವನೇ ಗತಿಯಾಯ್ತು. “ನಮ್ಮ ನಂದಿ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆಂದು” ಶಿವ ಅಭಯವಿತ್ತ ಹಂದಿರೈತರು ನಂದಿ ರಕ್ಷಕನೊಂದಿಗೆ ಧರೈಗಳಿದರು. ಉತ್ತಿದರು, ಬಿತ್ತಿದರು ಮಳೆರಾಯ ಹಿಂದಿಗಿಂತಲೂ ಜೋರಾಗಿ ಆರ್ಭಟಿಸಿದ. ಆಡಿಮಳೆ ಸುರಿಯಿತು. ನೆರೆ ಏರಿತು ನಂದಿ ಹೊಲಕ್ಕೆಳಿಯಿತು?!

ಬಿತ್ತಿದ ಬೀಜಗಳಿಗೆ, ಸಸಿಗಳಿಗೆ ಸೂಪರ್‌ಶಕ್ತಿ ಹರಿಸಿತು. ಸಸಿಗಳು ನೆರೆ ನೀರನ್ನು ಮೆಟ್ಟಿ ಮೇಲೇರತೊಡಗಿದವು. ಮಳೆ ಹೆಚ್ಚಿ ನೆರೆ ಏರಿದಂತೆ ನೀರಿನ ಮೇಲೆ ತಲೆಎತ್ತಿನಂತವು. ಭೂಮಂಡಲವೇ ನೀರಿನೊಳಗೆ ಮುಳುಗಿದರೂ ನಂದಿ ಶಕ್ತಿಯ ಸಸಿಗಳು ಗೂಳಿಯಂತೆ ಮೇಲೆದ್ದವು.

ಮಳೆ ಸುರಿಸಿ ಸುರಿಸಿ ಮಳೆರಾಯ ಸೋತ. ಈ ಗಡವ ಗೂಳಿಯಿಂದಾಗಿಯೇ ಸೋತೆ ಎಂದು ಅತ್ತ. ನೆರೆಯಿಳಿಯಿತು. ಒಳ್ಳೆ ಫಷಲೂ ಬಂತು. ಹಂದಿ ರೈತರು ನಂದಿದೇವರಿಗೆ ರುಚಿರುಚಿಯಾದ ಹುಲ್ಲಿನ ಔತಣ ನೀಡಿದರು. ಭತ್ತದ ಬೀಜಕ್ಕೆ ನೆರೆಗೂಳಿ ಎಂಬ ಹೆಸರು ಬಂತು. ಮುಂದೆ ನೆರೆಯನ್ನೆದುರಿಸುವ ಶಕ್ತಿ ಹೊಂದಿತು.

ಹೇಳಿದವರು : ಬಿ. ಈಶ್ವರಪ್ಪ

3. ತುಂಬಿದ ವರದೆಯ ಒಡಲು ಮುಗಿಯದ ರೈತರ ಅಳಲು

ಸಾಗರ, ಸೊರಬ, ಸಿಸಿ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ವರದಾ ನದಿ ಅಂಚಿನ ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಸೂತಕದ ವಾತಾವರಣ! ಚಿಕ್ಕ ಮಕ್ಕಳಂತೆ ಚಂಡಿ ಹಿಡಿದು, ಕಳೆದ ಹದಿನೈದು ದಿನಗಳಿಂದ ಸುರಿದ ಮಳೆ ಈಗಷ್ಟೇ ಸುಮ್ಮನಾಗಿದೆ. ನದಿಯಲ್ಲಿ ಬಂದ ನೆರೆ ಇಳಿಯುತ್ತಿದೆ. ನೆರೆ ನೀರೊಳಗೆ ಭತ್ತದ ಗದ್ದೆಗಳೆಲ್ಲಾ ಮುಳುಗಿವೆ. “ಏನ್ಮಾಡೋದೋ ಕಾಣೆ! ಈ ವರ್ಷ ಗಂಜಿಗೂ ಭತ್ತ ಸಿಗೊಲ್ಲ ಮಾರಾಯರೇ” ಕಡಸೂರಿನ ಶೇಶಪ್ಪ ನಿಟ್ಟುಸಿರು ಬಿಡುತ್ತಾರೆ. ಕಾಗೋಡಿನಿಂದ ಬನವಾಸಿಯ ವರೆಗಿನ ಹಳ್ಳಿಗಳೆಲ್ಲಾ ಇದೇ ಆತಂಕ ;ನೆರೆಯದೆ ಮಾತು.

ವರದಾ ನದಿ ಎಂಬ ಜೀವನಾಡಿ

ಸಾಗರ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ವರದಾ ಮೂಲದಲ್ಲಿ ಜನ್ಮ ತಳೆಯುವ ವರದಾ ನದಿ ಸಾಗರ, ಸೊರಬ, ಸಿಸಿ ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳಲ್ಲಿ ಸಣ್ಣ ಹೊಳೆಯಾಗಿ ಹರಿದು, ಧರ್ಮಾ ನದಿಯ ಜೊತೆಗೂಡಿ ಹಾವೇರಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಮುಖ್ಯ ನದಿಯಾಗಿ ತುಂಗಭದ್ರಾ ಸೇರುತ್ತಾಳೆ. ಸಿದ್ದಾಪುರದ ಕಡೆಯಿಂದ ಬರುವ ಕನ್ನೊಳೆ, ಕಣಸಹೊಳೆ, ಸಣ್ಣ ಹೊಳೆ, ಮಾವಿನ ಹೊಳೆಗಳೆಲ್ಲಾ ಒಂದುಗೂಡಿ ಸಾಗರದ ಯಲಕುಂದಿಯ ಭತ್ತದ ಗದ್ದೆಗಳ ಮೇಲೆ ಹಾಯ್ದು ವರದಾ ನದಿ ಸೇರುತ್ತವೆ.

ಜುಲೈ-ಆಗಸ್ಟ್ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ವರದಾ ನದಿಯಲ್ಲಿ ನೆರೆ ಸರ್ವೇಸಾಮಾನ್ಯ. ನೆರೆಪೀಡಿತ ಹಳ್ಳಿಗಳಾದ ಮಂಡಗಳಲೆ, ಶುಂಠಿಕೊಪ್ಪ, ಮಾಡಗದ್ದೆ, ಕಾಗೋಡು, ಹಿರೇನೆಲ್ಲೂರು, ತಡಗಳಲೆ, ಸಣ್ಣಮನೆ, ಯಲಕುಂದಿ, ಬಾಳೆಕೊಪ್ಪ, ತಟ್ಟೇಗುಂಡಿ, ಕಾರೆಹೊಂಡ, ಕಡಸೂರು, ಗುನ್ನೂರು, ಚಂದ್ರಗುತ್ತಿ, ಬನವಾಸಿ, ಮೊಗಳ್ಳಿ, ಎಡೂರು ಬೈಲು, ಬಂಕನಾಣ, ಜಡೆ, ಬಾಸಿ, ಅಜ್ಜರಣಿ, ಹೊಸಕೇರಿ, ಲಿಂಗನ ಮಟ್ಟಿ, ತಿಗಣೆ ಮೊದಲಾದ ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ನೆರೆ ಸದಾ ತಲೆ ಮೇಲೆ ತೂಗಾಡುವ ಕತ್ತಿ. ಒಮ್ಮೆ ನೆರೆ ಬಂದರೆ ೨೦ ರಿಂದ ೩೦ ದಿನ ಇಡೀ ಭತ್ತದ ಗದ್ದೆಗಳು ಜಲಸಮಾಧಿಯಾಗುತ್ತವೆ. ಈ ವಿಶಿಷ್ಟ ಜೀವ ಪರಿಸರಕ್ಕೆ ಹೊಂದಿಕೊಳ್ಳುವ, ಒಂದು ತಿಂಗಳವರೆಗೆ ನೀರೊಳಗೆ ಬದುಕುಳಿಯುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಇರುವ ಆಳನೀರಿನ ಭತ್ತದ ತಳಿಗಳ (ಆಫೀರಿ ತಿಚೀಣಡಿ ಡಿಫೀ vಚಿಡಿಫೀಣೀ) ಭಂಡಾರವೇ ಇಲ್ಲಿದೆ.

ಆಳನೀರಿನ ಭತ್ತದ ಬಯೋಡೇಟ!

ನೆರೆ ಪೀಡಿತ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ನೆಲೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬೆಳೆಯುವ ಆಳನೀರಿನ ಭತ್ತದ ತಳಿಗಳು, ಜೀವವೈವಿಧ್ಯದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ವಿಶೇಷ ಮಹತ್ವ ಪಡೆದಿವೆ. ಬಾಂಗ್ಲಾದೇಶ, ಪಶ್ಚಿಮ ಬಂಗಾಳ, ಗೋಧಾವರಿ ನದಿ ಪಾತ್ರ ಮತ್ತು ಪೂರ್ವ ಘಟ್ಟದ ಕಾಡು ಪ್ರದೇಶಗಳೆಲ್ಲಾ ಕಂಡು ಬರುವ ಈ ಆಳನೀರಿನ ಭತ್ತದ ತಳಿಗಳು ಕರ್ನಾಟಕದ ವರದಾ ನದಿ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಮನೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿವೆ. ಎಂಥ ನೆರೆಯನ್ನಾದರೂ ಎದುರಿಸಿ ಬೆಳೆಯಬಲ್ಲ ನೆರೆಮುಳುಗ, ನೆರೆಗುಳಿ, ಕರಿಭತ್ತ, ಸಣ್ಣವಾಳ್ಯ, ಕರಿಜಡ್ಡು ಸೋಮಸಾಲೆ, ಕರೆಕಾಲ್ ದಡಿಗ, ಮೊದಲಾದ ಭತ್ತದ ತಳಿಗಳನ್ನು ನೂರಾರು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ವರದಾ ನದಿ ಅಂಚಿನ ಭತ್ತದ ಗದ್ದೆಗಳ ರೈತರು ಬೆಳೆಯುತ್ತಾರೆ.

ನೆರೆಯನ್ನು ಸಮರ್ಥವಾಗಿ ಎದುರಿಸಬಲ್ಲ ‘ನೆರೆಗುಳಿ’ ಇಲ್ಲಿಯ ಜನಪ್ರಿಯ ತಳಿ. ನೆರೆ ಬಂದಾಗ, ೨೫ ದಿನಗಳ ಕಾಲ ಈ ತಳಿಯ ಭತ್ತದ ಸಸಿಗಳು ಜಪ್ಪೆನ್ನದೆ ನೀರೊಳಗೆ ಧೃಡವಾಗಿ ನಿಲ್ಲುತ್ತವೆ. ೨೫ ದಿನಗಳ ನಂತರ, ಪೈರಿನ ತುದಿಭಾಗ ಕೊಳೆಯಲು ಆರಂಭವಾಗುತ್ತದೆ. ತಿಂಗಳೊತ್ತಿಗೆ ಗರಿಗಳೆಲ್ಲಾ ಕೊಳೆತುಹೋಗಿ ಬರಿಯ ದಂಟು ಮಾತ್ರ ಉಳಿಯುತ್ತದೆ. ಆಗ ನೆರೆ ಇಳಿದರೆ ಸಾಕು, ಪೈರುಗಳು ಮತ್ತೆ ಚಿಗುರುತ್ತವೆ. ನೆರೆ ತಂದ ಕೊಳೆ-ಮೆಕ್ಕಲು ಮಣ್ಣು ಗೊಬ್ಬರವಾಗುತ್ತದೆ. ನೆರೆ ಬಂದ ಗದ್ದೆ ರೋಗದಿಂದ ಮುಕ್ತವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಔಷಧಿ ಸಿಂಪಡಣೆ ಅಗತ್ಯವೂ ಇಲ್ಲ. ಅಪ್ಪಟ ಸಾವಯವಕ್ಕೆ ಒಗ್ಗಿ ಬೆಳೆಯುವ ತಳಿಗಳಿವು.

ಇದಲ್ಲದೆ ಬುಡ್ಡ ಭತ್ತ, ಏಡಿಕುಣಿ, ಜೇನುಗೂಡು, ನೆಟ್ಟಿ ಭತ್ತ, ಕರಿ ಎಸಡಿ, ಮುಳ್ಳಾರಿ ಮೊದಲಾದ ಅಪರೂಪದ ತಳಿಗಳೂ ಈ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಯಾಗಿವೆ. ಯಾವ ಅಧಿಕ ಇಳುವರಿ ತಳಿಯೂ ಇಲ್ಲಿ ಉದ್ಧಾರವಾಗಿಲ್ಲ! “ಸರ್ಕಾರಿ ಬೀಜ ಹಾಕಿದರೆ ನೆರೆ ನೀರಿಗೆ ಸಸಿ ಜಿಗಿಯುವುದಿಲ್ಲ. ನಮಗೆ ಮನೆಬೀಜವೇ ಸರಿ” ಯಲಕುಂದ್ಲಿಯ ನಾರಾಯಣ ಮನೆ ಬೀಜಕ್ಕೆ ಶಭಾಷ್‌ಗಿರಿ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ.

ಕೈಕೊಟ್ಟ ಮುಂಗಾರು, ಮುಳುವಾದ ನೆರೆ

ಪ್ರತಿ ವರ್ಷದಂತೆ ಈ ವರ್ಷವೂ ಸಕಾಲಕ್ಕೆ ಮಳೆ ಬಂದಿದ್ದರೆ ಯಾವ ಸಮಸ್ಯೆಯೂ ಇರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ವಾಡಿಕೆಯಂತೆ ರೋಹಿಣಿ ಮಳೆಗೆ ಒಣಬಿತ್ತನೆಮಾಡಿ, ಒಂದು ತಿಂಗಳು ಕಾದರೂ ಮಳೆ ಬರಲೇ ಇಲ್ಲ. ಜೂನ್ ಕೊನೆಗೆ ಸಣ್ಣದಾಗಿ ಶುರುವಾದ ಮಳೆ, ಭತ್ತದ ಸಸಿ ಹುಟ್ಟಿ ಎರಡೆಲೆ ಹಾಕುವ ಹೊತ್ತಿಗೆ, ಜೋರಾಗಿ ನದಿಯಲ್ಲಿ ನೆರೆ ಬಂತು. ಭತ್ತದ ಸಸಿಗಳು ಬೇರುಬಿಟ್ಟು, ತಲೆ ಎತ್ತಲಿಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವೇ ಸಿಗಲಿಲ್ಲ. “ಸಣ್ಣ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಕಾಯಿಲೆ ಬಂದಂಗಾಯ್ತು, ಪೈರೆಲ್ಲಾ ಕೊಳೀತಿದೆ. ನನ್ನ ಸರ್ವಿಸ್‌ನಲ್ಲಿ ನೆರೆಗೂಳಿ ಸೋತಿದ್ದೇ ನಾವು ಕಂಡಿಲ್ಲ. ಈ ವರ್ಷ ಹಿಂಗಾಯ್ತು” ಯಲಕುಂದ್ಲಿಯ ದೇವೇಂದ್ರಪ್ಪ ಪೇಚಾಡುತ್ತಾರೆ. ನೆರೆಗೆ ಸಿಕ್ಕಿ ಸಮುದ್ರವಾದ ಗದ್ದೆ ಬಯಲಿನಲ್ಲಿ ನೆರೆ ನೀರು ಈಗ ಇಳಿಯುತ್ತಿದೆ. ಕೊಳೆತು ಖಾಲಿ ಬಿದ್ದ ಗದ್ದೆಗಳಿಗೆ ಮತ್ತೆ ನೆಟ್ಟಿ ಭತ್ತ ಹಾಕಬೇಕು. ಮುಂಗಾರು ಬಿತ್ತನೆಗೆಂದು ಸಾಲ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವ ರೈತರು, ನೆಟ್ಟಿ ಮಾಡಲು ಮತ್ತೆ ಸಾಲ ಮಾಡಬೇಕಾದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಎದುರಾಗಿದೆ.

ನೆರೆಯ ಹಿಂದಿನ ನಗ್ನಸತ್ಯ

ವರದಾ ನದಿಯಲ್ಲಿ ನೆರೆ ಬರುವುದು ವಿಶೇಷವೂ ಅಲ್ಲ. ಹೊಸತೂ ಅಲ್ಲ. ಆದರೆ ಇತ್ತೀಚಿನ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ನೆರೆ ನೀರು ಹೆಚ್ಚು ಭತ್ತದ ಗದ್ದೆಗಳಿಗೆ ನುಗ್ಗುವುದು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿದೆ. “ನದಿಯ ದಂಡೆಯಲ್ಲಿ ಬಿದಿರು, ಆಲ, ಮಾವು, ನೇರಳೆ, ಹತ್ತಿ ಮರಗಳು ಸಾಕಷ್ಟಿದ್ದವು. ನೆರೆಯ ನೀರನ್ನು ಒಳಗೆ ಬಿಡದಂತೆ ಇವು ತಡೆಗೋಡೆ ನಿರ್ಮಿಸಿದ್ದವು. ಯಾವಾಗ ನದಿ ದಂಡೆಯ ಮರಗಳೆಲ್ಲಾ ಕಾಣೆಯಾದವೂ, ಆವಾಗಿನಿಂದ ನೆರೆ ನೀರು ಭತ್ತದ ಗದ್ದೆಗಳಿಗೆ ನುಗ್ಗುವುದು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿದೆ. ೩೦ ವರ್ಷಗಳಿಂದೀಚೆಗೆ ನದಿ ತನ್ನ ಮೂಲ ನೆಲೆ ಬಿಟ್ಟು ೨೦೦ ಅಡಿಗಳಷ್ಟು ಹೊರಗೆ ಸರಿದಿದೆ. ನದಿಯ ಎರಡೂ ಮಗ್ಗುಲಿಗೆ ಒಂದೂವರೆ ಕಿ.ಮಿ. ವರೆಗೆ ನೀರು ನಿಲ್ಲುತ್ತದೆ” ವರದಾ ನದಿ ಪಾತ್ರದುದ್ದಕ್ಕೂ ಸುತ್ತಾಡಿ ಅನುಭವವಿರುವ ಬನವಾಸಿಯ ಪತ್ರಕರ್ತ ರಘುನಂದನ ಭಟ್ ನೆರೆಯ ಹಿಂದಿನ ನಗ್ನ ಸತ್ಯ ಬಿಚ್ಚಿಡುತ್ತಾರೆ. ಭಟ್ಟರ ಮಾತಿಗೆ ಪೂರಕವಾಗಿ ಯಲಕುಂದ್ಲಿಯ ದೇವೇಂದ್ರಪ್ಪ “ಹೊಳೆ ಆಳ ಇತ್ತು, ದಂಡೆ ಉದ್ದಕ್ಕೂ ಬಿದಿರುಮಟ್ಟೆ ಇತ್ತು. ಬಿದಿರು ಕಡಿದೂ, ಕಡಿದೂ ಖಾಲಿ ಮಾಡಿದರು. ಗಿಡ ಹಿಸಿದು, ಮಣ್ಣು ತುಂಬಿ ಗಾತ ಕಮ್ಮಿ ಆಯ್ತು. ಅಗಲ ಜಾಸ್ತಿ ಆಯ್ತು” ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ.

ಸಿಸಿ ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಬರೀ ೬ ಕಿ. ಮೀ. ಹರಿಯುವ ವರದಾ ನದಿ ಎಷ್ಟು ಮಹತ್ವಪೂರ್ಣ ಎಂದರೆ ೨೧ ಗ್ರಾಮಗಳ ೨೫ ಸಾವಿರ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಭತ್ತದ ಕೃಷಿಗೆ ವರದಾ ನದಿಯನ್ನೇ ನೆಚ್ಚಿಕೊಂಡಿದೆ. ಅವ್ಯಾಹತ ಅರಣ್ಯನಾಶ, ಆಕೇಶಿಯಾದಂತ ಏಕಪ್ರಭೇದದ ಗಿಡಗಳನ್ನು ನೆಡುವ ಅರಣ್ಯ ಇಲಾಖೆಯ ಅತಿಬುದ್ಧಿವಂತಿಕೆ ದೆಸೆಯಿಂದ ಮಳೆ ನೀರು ನೆಲದೊಳಗೆ ಇಂಗದೆ ನದಿಗೆ ಬರುತ್ತಿದೆ. ವರದಾ ನದಿಗೆ ಜೀವ ಸೆಲೆಯಾಗಿದ್ದ ಸಿಸಿ ಭಾಗದ ೮೩ ಕೆರೆಗಳು ಶಿಥಿಲಗೊಂಡಿವೆ. ಇದೆಲ್ಲದರ ಪರಿಣಾಮ ೬ ತಿಂಗಳು ನೀರಿಲ್ಲದ ಒಣಗುವ ವರದೆ, ಇನ್ನಾರು ತಿಂಗಳು ತುಂಬಿ ಹರಿಯುತ್ತಾಳೆ.

ನೆರೆ ಪರಿಹಾರ ಎಂಬ ನಾಟಕ

ವರದಾ ನದಿ ಪಾತ್ರದ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ನೆರೆಬರುವುದು, ಒಂದಷ್ಟು ಹಳ್ಳಿಗಳು ದ್ವೀಪವಾಗಿ ಸುದ್ದಿಯಾಗುವುದು, ನೆರೆ ವೀಕ್ಷಣಾ ಸಮಿತಿ ಸಮೀಕ್ಷೆ ನಡೆಸಿದಂತೆ ಮಾಡುವುದು ಪ್ರತಿವರ್ಷ ನಡೆಯುವ ನಾಟಕ. ಬಿತ್ತನೆ ಮುಗಿದ ಹೊತ್ತಿಗೆ ರೈತನಿಗೆ ಎಕರೆಗೆ ಎರಡೂವರೆ ಸಾವಿರ ಖರ್ಚು ಬಂದಿರುತ್ತದೆ. ಸರ್ಕಾರ ನೆರೆಯಿಂದ ಬೆಳೆ ಹಾಳಾದ ರೈತರಿಗೆ ಎಕರೆಗೆ ೩೦೦-೪೦೦ ರೂ ಕೊಟ್ಟು ಕೈ ತೊಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಸರ್ಕಾರಿ ಕಛೇರಿ ಸುತ್ತಿ ಹಣ ರೈತನ ಕೈಗೆ ಬರುವ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಅದು ಅರೆಕಾಸಿನ ಮಜ್ಜಿಗೆಯಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ನೆರೆ ಪರಿಹಾರಕ್ಕೆ ಯಾವುದೇ ಶಾಶ್ವತ ಉಪಾಯ ಹುಡುಕದೆ, ನೆರೆ ಭತ್ತದ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಕೃಷಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಪೂರಕವಾದ ಯೋಜನೆ ರೂಪಿಸಿದ ರಾಜಕಾರಣಿ, ಪುಡಾರಿಗಳು ನೆರೆ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಓಟ್ ಬ್ಯಾಂಕ್ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವುದು ದುರಂತ.

ನೆರೆವಿಗೆ ಬಾರದ ಕೃಷಿ ಇಲಾಖೆ ; ನಿಧೆ ಮಾಡಿದ ನಿಜ್ಞಾನಿಗಳು

ಮೂರು ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳ ನೂರಾರು ಎಕರೆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ನೆರೆ ಭತ್ತದ ಕೃಷಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದರೂ, ಇದಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾಗಿ ಯಾವುದೇ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸದಿರುವುದು ನಮ್ಮ ಕೃಷಿ ಇಲಾಖೆಯ ನಿರ್ಲಕ್ಷ್ಯ ಕೊಂದು ಉದಾಹರಣೆ. ಕೃಷಿ ಇಲಾಖೆ ಸಬ್ಸಿಡಿ ದರದಲ್ಲಿ ಅಧಿಕ ಇಳುವರಿ ಭತ್ತದ ತಳಿಗಳ ಬಿತ್ತನೆ ಬೀಜ ವಿತರಿಸುತ್ತಿದೆ. ಪುಕ್ಕಟೆ ಕೊಟ್ಟರೂ ಯಾವ ರೈತನೂ ಇದನ್ನು ನೆರೆ ಗದ್ದೆಗಳಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯುವ ಧೈರ್ಯ ಮಾಡರು. ಇಂಥ ಪ್ರಯತ್ನಗಳು ಈ ಹಿಂದೆ ವಿಫಲವಾಗಿವೆ. ರೈತರಿಗೆ ಅಗತ್ಯವಿರುವ ಉತ್ತಮ ಗುಣಮಟ್ಟದ ಸ್ಥಳೀಯ ನೆರೆ ಭತ್ತದ ತಳಿ ಕೊಡಬಾರದೇಕೆ ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ “ಕೃಷಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಿದ ತಳಿಗಳನ್ನಷ್ಟೇ ಇಲಾಖೆ ರೈತರಿಗೆ ವಿತರಿಸುತ್ತದೆ. ಜಯಭತ್ತ ವಿತರಿಸಿದ್ದೇವೆ. ಸ್ಥಳೀಯ ಭತ್ತದ ಬೀಜ ಕೊಡುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಇಲ್ಲ” ಸಿರ್ಸಿಯ ಸಹಾಯಕ ಕೃಷಿ ನಿರ್ದೇಶಕ ಶಿವಪ್ರಸಾದ್ ಕೈಚೆಲ್ಲುತ್ತಾರೆ. ಈ ಭಾಗದ ಭತ್ತದ ತಳಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಸಂಶೋಧನೆ ನಡೆಸಿರುವ ಧಾರವಾಡದ ಕೃಷಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ವಿಜ್ಞಾನಿ ಡಾ. ರಮೇಶ ಭಟ್ ಅಧಿಕ ಇಳುವರಿ ತಳಿಗಳಾದ ಅಭಿಲಾಷ್, ಇಂಟಾನ್, ಜಯ ಮತ್ತು ಫಾಲ್ಗುಣ ಸ್ಥಳೀಯ ತಳಿಗಳನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಬದಲಾವಣೆ ಮಾಡಲಾಗಿಲ್ಲ. ಸ್ಥಳೀಯ ಪರಿಸರಕ್ಕೆ ಒಗ್ಗಿರುವ ಭತ್ತದ ತಳಿಗಳ ವಿಶೇಷ ಗುಣಗಳಿಂದಾಗಿ ರೈತರು ಅವನ್ನು ಈಗಲೂ ಕೃಷಿ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬ ಅಂಶವನ್ನು ಸಂಶೋಧನಾ ಪ್ರಬಂಧದಲ್ಲಿ ದಾಖಲಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಸತ್ಯ ಹೀಗಿದ್ದೂ, ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪಡಿಸಿದ ತಳಿಗಳಷ್ಟೇ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಎಂಬ ಓಬೀರಾಯನ ಕಾಲದ ನಂಬಿಕೆಯನ್ನು ನೆಚ್ಚಿಕುಳಿತಿರುವ ಕೃಷಿ ಇಲಾಖೆ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಆ ದೇವರೇ ಬದಲಿಸಬೇಕು. ನೆರೆಹಾವಳಿ ಇರುವ ಬನವಾಸಿ ಭಾಗದ ರೈತ ಸಂಪರ್ಕ ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ಅಧಿಕಾರಿಯೇ ಇಲ್ಲ. ಇರುವ ಇಬ್ಬರು ಸಹಾಯಕರು ೭೪ ಗ್ರಾಮಗಳ ಉಸ್ತುವಾರಿ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ನೆರೆಗದ್ದೆಗಳ ರೈತರ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಇಲಾಖೆಗೆ ಎಳ್ಳಷ್ಟೂ ಕಾಳಜಿ ಇಲ್ಲ.

ಕೃಷಿ ಇಲಾಖೆಯ ಕತೆ ಇದಾದರೆ, ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳ ಕತೆ ಇನ್ನೊಂದು ಬಗೆಯದು. ಸಾವಿರಾರು ಕೃಷಿಕರ ಅನ್ನದ ಬಟ್ಟಲು ತುಂಬುವ ನೆರೆ ಭತ್ತದ ತಳಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳಿಗೆ ಆಸಕ್ತಿಯೇ ಇಲ್ಲ. ಡಾ. ರಮೇಶ ಭಟ್‌ರು ಇಲ್ಲಿನ ತಳಿಗಳ ಸಂಗ್ರಹ ಮತ್ತು ಗುಣದಾಖಲಾತಿ ಮಾಡಿದ್ದು ಬಿಟ್ಟರೆ ಆಳನೀರಿನ ಭತ್ತದ ತಳಿಗಳ ಸಂಶೋಧನೆ ನಡೆದಿರುವುದು ಕಮ್ಮಿ, ಇಲ್ಲವೆಂದೇ ಹೇಳಬಹುದು. ರೈತರ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಮೂಲವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಸಹಬಾಗಿತ್ವ ತಳಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮೂಲಕ ನೆರೆಭತ್ತದ ತಳಿಯನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮಾಡುವ ಅವಕಾಶಗಳಿದ್ದರೂ ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳು ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತ ತೋರಿಲ್ಲ. ಶಿವಮೊಗ್ಗದ ನವಿಲೆಯ ಸಂಶೋಧನಾ ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿ ಆಳನೀರಿನ ಅಧಿಕ ಇಳುವರಿ ತಳಿಯೊಂದನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೊಳಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ ನಡೆದಿದೆಯಂತೆ. ನೆರೆಗೊಳಿಯನ್ನು ಮೀರಿಸುವ ಗುಣ ಈ ಅಧಿಕ ಇಳುವರಿ ತಳಿಗೆ ಇಲ್ಲ ಎಂಬುದನ್ನು ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳೇ ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಅಧಿಕ ಇಳುವರಿ ತಳಿ ಸಂಶೋಧನೆಗಿನ್ನ, ಸ್ಥಳೀಯ ನೆರೆ ಭತ್ತದ ತಳಿಗಳನ್ನೇ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪಡಿಸುವ ಕೆಲಸ ತುರ್ತಾಗಿ ಆಗಬೇಕಿದೆ.

ಮುಂದೇನು?

ವರದಾ ನದಿಯ ದಂಡೆಯ ನೆರೆಗದ್ದೆಗಳಂಥ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಪರಿಸರಕ್ಕೆ ಹೊಂದಿಕೊಳ್ಳುವ ತಳಿಗಳನ್ನು ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳು ಸೃಷ್ಟಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ನೂರಾರು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ನೆರೆಯೊಂದಿಗೆ ಸೆಣಸಿದ ನಿಸರ್ಗವೇ ರೂಪಿಸುತ್ತದೆ ಎಂಬ ಸತ್ಯ ಈ ಭಾಗದ ರೈತರೊಂದಿಗೆ ಒಡನಾಡಿದವರಿಗೆ ಸಾಕಾರವಾಗುತ್ತದೆ. ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಕೃಷಿಯಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯುವ ರುಚಿಕರ, ಪೌಷ್ಟಿಕ, ರಾಸಾಯನಿಕ ರಹಿತ, ದವ್ವ ಭತ್ತದ ನೆರೆಗೊಳಿ ತಳಿಗಳು ಕರ್ನಾಟಕದ ಹೆಮ್ಮೆಯ ಸಂಪತ್ತು. ಗೋವ, ಕೇರಳದ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಒಳ್ಳೆಯ ಬೇಡಿಕೆ ಇರುವ, ಅಧಿಕ ಇಳುವರಿ ತಳಿಗಳಿಗಿನ್ನ ಹೆಚ್ಚು ಬೆಲೆಗೆ ಮಾರಾಟವಾಗುವ ಈ ಭತ್ತಕ್ಕೆ ‘ಸಾವಯವ ಮುದ್ರೆ’ ಸಿಕ್ಕರೆ ನೆರೆಯ ನಡುವೆ ಬದುಕುವ ರೈತ ಇನ್ನಷ್ಟು ನೆಮ್ಮದಿಯಿಂದ ಉಸಿರಾಡಬಹುದು.

ಇದೆಲ್ಲಾ ಸಾಧ್ಯವಾಗ ಬೇಕಾದರೆ ನೆರೆ ಭತ್ತದ ತಳಿಗಳ ವ್ಯವಸ್ಥಿತ ದಾಖಲಾತಿ, ತಳಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ, ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಕೃಷಿ ಉನ್ನತಿಯ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಚುರುಕುಗೊಳಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ.

ಕೃಷಿ ಇಲಾಖೆ ಮತ್ತು ಕೃಷಿ ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳಿಗೆ ಅದೆಷ್ಟರಮಟ್ಟಿಗೆ ಇದಕ್ಕೆಲ್ಲಾ ಆಸಕ್ತಿ ಇದೆಯೋ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಜನಸಾಮಾನ್ಯರಾದ ನಾವು ನೀವೇ ಇದಕ್ಕೆ ಮುಂದಾಗಬೇಕು. ಸಹಜ ಸಮೃದ್ಧ- ಸಾವಯವ ಕೃಷಿಕರ ಬಳಗ ಯುವ ವಿಜ್ಞಾನಿ ಮಂಜುನಾಥ್ ಎಂ.ಎಚ್.ರ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ನೆರೆಭತ್ತದ ಕೃಷಿ- ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ದಾಖಲಾತಿ, ತಳಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಕ್ಕೆ ಮುಂದಾಗಿದೆ.

ನೆರೆ ಭತ್ತದ ಬಗೆಗಿನ ನಿಮ್ಮ ಅನುಭವ ಮತ್ತು ಮಾಹಿತಿ ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳಿ.